

Handläggare
Hagström Ingela

Datum
2018-10-09

Diarienummer
KSN-2018-1647

Arbetsmarknadsdepartementet
A.remissvar@regeringskansliet.se
Ert dnr: A2018/00777/I

Yttrande över Mottagandeutredningens betänkande Ett ordnat mottagande - gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22)

Uppsala kommun lämnar följande yttrande över betänkandet Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22) och Regeringskansliets tilläggspromemoria Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande. Synpunkterna lämnas först för betänkandet och därefter för promemorian.

Ett ordnat mottagande (SOU 2018:22)

Uppsala kommun ställer sig delvis positiv till utredningens huvudförslag och konstaterar att det finns behov av bättre samordning och tydligare rollfördelning mellan stat, kommun och landsting för ett rättssäkert och effektivt mottagande. Kommunen delar uppfattningen att ett förtydligt och gemensamt ansvarstagande gynnar såväl individen som samhället i helhet. Uppsala kommun ser därför positivt på alla initiativ som leder till bättre samverkan och effektivare lösningar. Samtidigt kan det inte nog betonas att ett fungerande mottagande i slutändan är helt avhängigt Migrationsverkets förmåga att klara sina handläggningstider.

Kommunen ställer sig bakom utredningens förslag till övergripande mål för mottagandet, men vill se ett tydligt mål om likvärdigt mottagande i hela landet. Vilka insatser som den asylsökande eller nyanlända får ska inte vara beroende av i vilken kommun hon eller han placeras. Uppsala kommun ser att rekommendationer exempelvis boendestandarder kan vara ett sätt att underlätta ett mer jämlikt och välfungerande mottagande över hela landet.

Uppsala kommun anser att det är avgörande att boende i ankomstcenter blir så bra som möjligt. Det är därför positivt att utredningen lämnar förslag som ska ge incitament till detta, in-

klusive en snabbare handläggning av asylansökan. Uppsala kommun utgår också från att ankomstcentren kommer att utformas för en god och socialt hållbar miljö för de boende.

Uppsala kommun ställer sig positiv till utredningens förslag om boende för asylsökande efter anvisning. Hur det ska genomföras bör dock hanteras i de samråd mellan staten och kommunsektorn som utredningen föreslår.

Utredningen föreslår att rätten till eget boende under asyltiden ska kunna begränsas genom en s.k. social prövning av boendet. Uppsala kommun delar den beskrivna problembilden i betänkandet, men bedömer det vara praktiskt svårt att genomföra förslaget. Kommunens synpunkter tydliggörs under avsnittet som berör justitiedepartementets promemoria nedan.

När det gäller s.k. sekundärflyttning mellan kommuner anser Uppsala kommun att det är relevant att även detta ingår i kommunandelsberäkningen. Kommuner som har en nettoinflyttning av asylsökande med placering i andra kommuner bör få sina andelstal sänkta. I sammanhanget är också frågan om ett likvärdigt mottagande i hela landet central. Att vissa kommuner erbjuder väsentligt lägre boendestandard än andra leder sannolikt till sekundärflyttning mellan kommuner, vilket även påverkar förutsättningarna för god integrering på sikt. Ett mer likvärdigt mottagande skulle antagligen minska sekundärflyttningen, och är förmodligen ett betydligt mer effektivt sätt att nå ett socialt hållbart mottagande än förslaget om social prövning.

Uppsala kommun välkomnar utredningens förslag om att alla asylsökande ska få ett samordningsnummer. Detta skulle ha stor betydelse för kommunens möjligheter att veta vilka som bor i kommunen och tillgodose att rätt stöd ges. Utan tillgång till samordningsnummer är det idag svårt att ta del av och dela relevant information på individnivå mellan såväl myndigheter och kommunen som mellan kommunens egna förvaltningar. Om alla asylsökande fick samordningsnummer skulle det också bli lättare att ta fram statistik för att bättre följa upp och planera mottagandet på lokal, regional och nationell nivå.

Uppsala kommun ser positivt på att uppgifter om barns utbildningsbakgrund dokumenteras vid ankomstcentret. I dag sker detta vid ankomst i kommun eller mottagande skola. Det är också positivt att Migrationsverket föreslås ansvara för att informera kommunerna om de nyanlända barn som har rätt till utbildning. Vilken utbildning som kommunen enligt utredningen ska ge i ankomstcentren är däremot inte tydligt, men Uppsala kommun förutsätter att det klar görs i den utredning som Skolverket tillsammans med SKL föreslås genomföra.

Uppsala kommun vill se ett tydliggörande av vilken beredskap kommunerna förväntas ha för stora tillströmningar av asylsökande och nyanlända. Förutom att kommunerna föreslås få ett vidgat ansvar i mottagandet, konstaterar kommunen att de föreslagna kortare handläggningstiderna innebär att kommunen med kortare varsel än tidigare behöver ha resurser på plats. Mot bakgrund av detta ser kommunen även behov av en nationell strategi eller plan för hur en situation där antalet personer som ankommer snabbt stiger ska hanteras på nationell och lokal nivå.

Uppsala kommun anser att ersättningarna från staten i så hög grad som möjligt måste åter spegla kommunens faktiska kostnader. Schablonersättningar bör därför utformas så att de tar hänsyn till kostnadsläget för olika kommuner, bl.a. när det gäller boendekostnader. En möjlig lösning skulle kunna vara differentierade schabloner som motsvarar kostnadsskillnader mellan olika kommuner. Kommunen har erfarenheten av att kommunernas åtaganden i många fall sträcker sig längre än två år. På ett övergripande plan menar Uppsala kommun därför att de statliga ersättningarna bör utformas med hänsyn till såväl incitament till en snabb etablering som till vad som bedöms vara ett realistiskt mål för etableringsprocessens längd.

Avseende utredningens förslag om att inrätta ankomst- och avresecenter konstaterar kommunen att dessa kommer att påverka omgivningen där de placeras, både positivt och negativt. Därför är det viktigt med dialog i ett tidigt skede mellan staten och den berörda kommunen.

Uppsala kommun anser att det är en brist att kvotflyktingar och anknytande till ensamkommande inte omfattas av förslaget. Även om kvotflyktingar har uppehållstillstånd vid ankomst till Sverige vore det enligt kommunens uppfattning önskvärt att även dessa inledningsvis får bo på ankomstcenter. Det saknas ofta relevant information om dessa individer och många av dem har hälsoproblem. Det kan även vara svårt för kommunen att planera för deras ankomst eftersom det många gånger är oklart när de verkligen kommer att anlända. Det vore därför bättre om kvotflyktingar först kommer till ett ankomstcenter där de erbjuds hälsoundersökning, utreds för arbetsmarknadsmatchning och får ta del av samma informationsinsatser som asylsökande får. Detta skulle säkerställa ett ordnat och bättre mottagande för samtliga kvotflyktingar, oavsett vilken kommun de sedan ska placeras i.

Uppsala kommun ser avslutningsvis positivt på utredningens förslag om regelbundna samråd mellan staten och kommunsektorn på nationell respektive regional nivå. Sådana samråd kan vara viktiga instrument för att uppnå målen för mottagandet.

Ett socialt hållbart boende för asylsökande

Uppsala kommun välkomnar att Regeringskansliet i tilläggspromemorian utvecklar de två modellerna för begränsning av eget boende. Det är lämpligt – och i linje med målet om samverkan – att det råder samstämmighet mellan kriterierna för att bestämma i vilka områden där möjligheten till eget boende kan begränsas och förordningen om statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden. Det bör också vara de enskilda kommunerna som i så fall ska vara de som anmäler dessa områden till Migrationsverket. Emellertid anser Uppsala kommun att båda de föreslagna modellerna för att begränsa möjligheten till eget boende riskerar att medföra negativa sociala konsekvenser och kan vara svåra att genomföra.

Uppsala kommun anser att det är viktigt att så många som möjligt väljer att ingå i det allmänna mottagandesystemet, där huvudspåret är boende på mottagandecenter, framför egen bosättning (EBO). För att skapa incitament för detta är det avgörande att betydande insatser görs för att dels säkerställa att boendeförhållandena på Migrationsverkets ankomstcenter är så bra som möjligt, dels att handläggningstiderna hålls så korta som möjligt.

Kommunstyrelsen

Marlene Burwick
Ordförande

Ingela Persson
Sekreterare